

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ

Матеріали
VI міжнародної науково-практичної конференції
«Соціалізація особистості
у сучасних соціокультурних контекстах»

Затверджено
редакційно-видавничою радою
Харківського національного
педагогічного університету
імені Г.С.Сковороди
Протокол № 2 від 02.04.2015 р.

Харків 2015

Редакційна колегія:

Денисенко І.Д. – доктор філософських наук, професор

Куц Г.М. – доктор, політичних наук, професор

Півнева Л.М. – доктор політичних наук, професор

Радіонова І.О. – доктор філософських наук, професор

Роговський О.М. – доктор філософських наук, професор

Затверджено редакційно-видавничою радою

Харківського національного педагогічного

університету імені Г.С.Сковороди

Протокол № 2 від 02.04.2015 р.

Збірник складено за матеріалами VI міжнародної науково-практичної конференції: «Соціалізація особистості у сучасних соціокультурних контекстах», що проходила 15 травня 2015 року у Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С.Сковороди.

Видано за рахунок укладачів

Матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції «Соціалізація особистості у сучасних соціокультурних контекстах». Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. – Харків: ХНПУ, 2015. – 136 с.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди, 2015

Крюков А.И. Политическая социализация как фактор взаимодействия власти и личности	58
Куц Г.М. Сутність та основні характеристики політичного дискурсу	60
Малявин Е.В. Особенности трансформации и институционализации современных партий в Украине.....	63
Поліщук І.О. Політична культура епохи постмодерну	64
Прокопчук Ю.С. Ідеологічна соціалізація як стабілізуючий чинник суспільного розвитку	66
Ревенко Н.Г. Партийна та виборча системи в Україні: суспільні очікування та політичні реалії.....	69
Савельєва Т.П. Політична комунікація у мережевому суспільстві	72

РОЗДІЛ III. «ДЕСОЦІАЛІЗАЦІЯ ТА РЕСОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ У СУСПІЛЬСТВІ, ЩО ТРАНСФОРМУЄТЬСЯ»

Борисенко Н.О. Основні стратегії ресоціалізації неповнолітніх у вітчизняній психолого-педагогічній практиці	74
Карпєєва Л.Ф., Пелішенко І.І. Ювенальна злочинність: соціологічний вимір	77
Крутий О.М., Лопатченко І.М. Соціально-екологічна модель особистісної соціалізації дітей сиріт.....	80
Марченко И.И. Воздействие происходящих перемен на социализацию личности	82
Пелішенко В.О. Особистість злочинника: визначення, типи, умови формування	85
Стрельнікова О.О. Волонтерська діяльність у сучасному українському суспільстві.....	88
Турко І.І. Вплив зовнішніх чинників на підстави виникнення трудових правовідносин	90
Чернова Л.Є. Фактори адаптації першокурсників до навчання у ВНЗ за сучасних умов розвитку українського суспільства	92

РОЗДІЛ IV. «РЕЛІГІЯ І ДУХОВНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ»

Гужва О.П. Буття та життєтворчість у соціокультурному контексті.....	96
Здоровенко В.В. Досвід розбудови соціального організму як мистецького твору	99
Кузнецов О.І. Духовний інтелект у вимірі духовного потенціалу особистості.....	102

первоначального накоплення капітала, формування капіталізму, які відбулися протягом життя двох останніх поколінь.

ЛИТЕРАТУРА

1. Соціалізація особистості [Електронний ресурс] // Соціологічний словар. — Режим доступу : <http://xn--c1ajbknbbt0c0f.net/sociologicheskij-slovar/71-sociologicheskij-slovar-s/297-socializacija-lichnosti>.
2. ООН: Число біженців з України перевищило 800 тисяч [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.dw.de -18395310>.

В.О. Пелішенко

Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди

ОСОБИСТІТЬ ЗЛОЧИННИКА: ВИЗНАЧЕННЯ, ТИПИ, УМОВИ ФОРМУВАННЯ

Профілактика злочинності в Україні неможлива без всебічного дослідження особистості злочинника.

Вивчення кримінальної поведінки злочинника, визначення його позиції як суб'єкта соціальної поведінки у контексті соціальних зв'язків, розкриття його соціальних рис та ролей, особливостей мотивації злочинної поведінки у різних середовищах, типологізація особистості злочинника дозволять розробити ефективні методи превенції злочинності, спрогнозувати напрямки розвитку різних видів злочинності на майбутнє.

Кримінальна особистість – це окремий випадок соціально-психологічної структури людини та індивідуалізовані конструкції її кримінальної поведінки. Кримінальну особу характеризують протиправні соціальні орієнтири, кримінальні установки та мотивація, інше ставлення до життя, інші життєві стратегії.

Характеристика особистості злочинця в науковій літературі розкривається через структуру особистості. Структура кримінальної особистості розглядається в роботах Ю.М. Антоняна, В.Н. Кудрявцева, А.П. Закалюка, В.А. Бачиніна. Ці автори всебічно характеризують кримінологічну структуру особистості, описують її психологічні якості. До психологічної структури

відносяться: ціннісно-нормативна сфера (ціннісні орієнтації, погляди, переконання); інтелектуальні якості (рівень розумового розвитку, розумові вади) мотиваційна сфера особистості (система факторів, умов, установок, кримінальні мотиви поведінки, кримінальні інтереси, кримінальні потреби); злочинний досвід (судимість, участь у молодіжних угрупованнях, знаходження на обліку в міліції).

Кримінальну поведінку характеризує суспільно-небезпечне діяння, за яке наступає відповідальність згідно з кримінальним кодексом України. До кримінальної поведінки належать нанесення тілесних пошкоджень, зґвалтування, вбивство, випадки вандалізму.

Серед підлітків, які здійснили правопорушення, А.І. Долгова, Є.Г. Горбачовська, В.А. Шумілін виокремлюють такі типи: послідовно-криміногенний, та ситуативно-криміногенний. Ці автори зазначають, послідовно-криміногенний тип характеризує те, що «криміногенний внесок» особистості у злочинну поведінку при взаємодії з соціальним середовищем є вирішальним, а злочин випливає з звичного стилю поведінки, він обумовлюється специфічними поглядами, установками і цінностями суб'єкта. Ситуативно-криміногенний тип визначається порушенням моральних норм, правопорушенням незлочинного характеру, а сам злочин у значній мірі обумовлений несприятливою ситуацією: злочинна поведінка може не відповідати планам суб'єкта, бути з його точки зору ексцесом; такі підлітки здійснюють злочин часто в групі у стані алкогольного сп'яніння, не будучи ініціаторами правопорушення. Ситуативний тип – незначні прояви негативної поведінки; вирішальний вплив ситуації, що виникає не з вини індивіда; стиль життя таких підлітків характеризується боротьбою позитивних і негативних впливів [2, с. 48].

Певний евристичний потенціал міститься й у типології особистості корисливого злочинця, яку запропонували Ю.М. Антонян, М.І. Єнікеев та В.Є. Емінов. Перший тип «той, хто самостверджується» – в основі злочинної поведінки лежать соціально-психологічні або індивідуальні рівні корисливих

мотивів, які переплітаються з необхідністю самоствердження. Другий тип – «дезадаптивний» або «асоціальний», цей тип характеризується низьким рівнем соціальної адаптації або пристосованості, часто не має нормальних зв'язків або відносин. Зазвичай, вони ніде не працюють, не мають друзів та родичів, пливуть за течією, байдужі до своєї долі. Вони відсторонені від суспільства, від соціальної активності. Третій тип – «алкогольний» близький до «дезадаптивного». Корисливі злочини, які скоює цей тип злочинця не представляє високої суспільної загрози. Злочини вони скоюють примітивними засобами. Четвертий тип – часто зустрічається серед корисливих злочинників – це «ігровий» тип. Представників «ігрового» типу відрізняє постійний пошук нових відчуттів, пов'язаних з небезпекою, потяг до участі у різного роду операціях. Корисливі мотиви, як правило діють в рівній мірі з матеріальними, для цього типу важливі емоційні переживання, які пов'язані з такою поведінкою. П'ятий тип корисливого злочинця – це «сімейний» тип корисливих злочинців. В якості стимулів розкрадачі та хабарники висувають досягнення та забезпечення необхідного матеріального та морального рівня своєї сім'ї. Сімейна мотивація достатньо типова [1].

Для системного пояснення криміногенної корисливої сутності злочинника, необхідно розглянути генезу злочинної поведінки у співвідношенні з соціальними факторами. Злочинність функціонально пов'язана з протіканням соціальних процесів, які визначають характер та напрямки суспільного розвитку, зміст соціальних змін. Соціальна дезорганізація на пострадянському просторі призвела до неможливості політичних інститутів виконувати свої функції. Злочинність, яка виникає у зв'язку з дисфункцією соціальних інститутів має в основному інструментальний, спрямований на досягнення визначеної цілі та структурований або внутрішньо взаємопов'язаний характер. Її ознаками є спланованість злочинної діяльності, систематичність, елементи організованості або розподілення злочинних ролей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонян Ю.М. Психология преступника и расследование преступления [Электронный ресурс] / Ю.М. Антонян, М.И. Еникеев, В.Е. Эминов. — Режим доступа : <http://yrsy.com/files/ucheb/anton/02htm>
2. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі : навч. посіб. / О.В. Безпалько. — К. : Центр учбової літератури, 2009. — 208 с.

О. О.Стрельнікова

Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди

ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

У розвинених країнах світу добродійна діяльність (а разом з нею й волонтерство) являє собою повсякденну соціальну практику. Протягом останніх років волонтерський рух набув значних обсягів і в українському суспільстві.

Однією з важливих ознак розвинутої волонтерської діяльності є наявність масової участі в ній населення. Для сучасного соціально-економічного стану України масова добродійна діяльність у формі пожертв не є характерною оскільки матеріальні ресурси більшості громадян обмежені, організаційні форми для акумуляції добродійних коштів нерозвинуті, а також відсутня, власне, культура добродійності, традиції благодійної діяльності у свідомості людей. Тому в умовах сучасного українського суспільства стає характерною така форма добродійної діяльності як волонтерство (добровільність), оскільки вона є доступною для тих прошарків населення, які мають обмежені фінансові та матеріальні ресурси.

За даними дослідження, проведеного GfK Ukraine на замовлення Організації Об'єднаних Націй в Україні, у 2014 році майже чверть українців (23%) мали досвід волонтерства, при цьому 9% громадян почали займатися волонтерством протягом останнього року [1]. Основним напрямком діяльності волонтерів, за даними дослідження, стала допомога українській армії та пораненим (майже 70% волонтерів надавали такий вид допомоги).